מודעה רבה

מאת כנסת „מחזיקי הדת" בווארשא.

פיל עסען היר פלייש, ניט פרעגענדיג פון וואנען דיא פלייש איז, פערלאזיענדיג אויף דעם פליישער. דאס ברייננט דאס עס ווערען היער אויפגענעסען פיל אקסען, קעלבער, שעפסין, אויך עופות, וועלכע ווערען געשאכטען דורך שוחטים וואס האבען אויף זיך קיין שום השגחה פון קיין שום ב"ד בעולם, גם אויך אזעלכע וואס אויך ניט די שוחטים זאגען כשר, נור וועלכע די קצבים זעלבסט זאגען כשר ודו"ל. עס איזט שוין היער אויך פערקויפט געווארען פערד לעבער פיר רינדער לעבער, און אויך חלב דאורייתא פיר שמאלץ), אזא נאכלעסיגקייט אין מאכלות אסורות איז א גרויסער חילול השם, א מכשול גדול פאר זיך און פאר אנדערע, כמובן. דארום זענען מיר מודיע אז ווער עס וויל זיין געזיכערט אז ער עסט כשר פלייש, און נעהמט ניט אין די 3 יאטקעס (היינו די פלייש באזארען נענשא 4. פראנציטיקאנער 19. טווארדא 1), זאל קויפען פלייש נור אין די געוועלבער, וועלכע האבען א הכשר פון ב"ר אויף זייער נאמען, און אכטונג געבען אויף דעם חודש און דעם יאהר פון הכשר. די געוועלבער וועלכע האבען הכשרים ווערען אויפגעזעהן דורך משגיחים עס זאל דארט ניט קומען קיין אנדער פלייש נור הינע, וועלכע שטייט אונטער השגחת הבד"צ. און עס זאל זיך אבגיסין אין דער צייט פרין. מען זאל וויסען אז די מורי הוראה יצ"ו נעהמען פיר דעם הכשר קיינע געלד ניט, און חוץ די 10—15 קאפ' וועכענטליך וואס קאסט דעם פליישער אויף די הוצאת פון די משגיחים, קאסט איהם דער הכשר גאר ניט, און די פליישער וועלכע האבען ניט קיין הכשר (יהיו מי שיהיו, אפילו דיא יחסנים) איז נור וויל זייא ווילען האנדלען מיט פרעמדע פלייש אויך, וועלכעס עס איז אויף זיי אויסער ז"גם איסור פון שחוטי־חוץ וועלכעס איזט שוין לאנג אונטער געשריבען באיסור גמור פון אלע גדולי עולם ובתוכם גם גדולי ווארשא בדור שלפנינו זכרם לברכה. זא וויא עס איזט צו זעהן אין כרוז פון שנת כת"ר וואס מיר זענען דא מעתיק. קען מען אויך ניט זיכער זיין מיט זייא פון חשש נבילה וטריפת ר"ל. די לנזהר:

וכמה גדולים דברי חכמים וויא גרויס זענען די רייד פון די חכמים חכמי הדורות שלפנינו ברוך שבחר בהם ובדבריהם. זייא האבען געזעהן פאראויס דעם מכשול וואס קען ארויס קומען פון שחוטי־חוץ, און זייא האבען געלייגט א איסור וחרם חמור ניט צו ניצין קיין שחוטי־זווץ. נור וויל דיא זאך איז דא היער נתפרץ געווארען וויל דער עולם האט זיך איין גערעדט אז דא אין ווארשא איז ניטא דער איסור, איז מען געקומען צו די אלע מכשולים כנזכר, ת' יכפר בעד, דערום האבען מיר געפונען פיר גלייך דא מעתיק צו זיין דעם כרוז פון שנת כת"ר בחתימות יד כל רבותינו נוחי נפש זללה"ה אין יענער צייט (אשר היתה מונח תח"י הנגיד הנכבד ר' נחום שפיגלגלאס בין הכתבים של אביו ז"ל הרב המנוח ר' נתקא נ"ע מר"צ דפה) פון וועלכען עס איז צו זעהן אז דער איסור שחוטי־חוץ איז דא היער גאך פון לאנג:

וזה לשון הכרוז אות באות:

בעזה"י

מודעה מבד"צ דפה.

לאשר נתברר לנו דאס עס טראגען ווייטער ארום אנשים בשר למכור בחזקת כשר והוא טרפה, וכבר נכשלו הרבה בע"ב דפה באיסור אכילת טרפות אשר ידוע חומר האיסור לכל ישראל, לזאת מחויבים אנחנו להודיע עוד הפעם לכל אנשי עירנו עס זאל קיינער נישט קויפען קיין פלייש כייא קיין שום מענש נאר אין דיא יאטקעס הכשרים הקבועים פה, אויך זאל קיינער נישט זאגען דאס אויף דעם מענש מעג מען זיך סומך זיין הגם ער קאן דעם מענש *), עס איז איין איסור גמור צו קויפין נאר ביאטקעס, היינו הן אליין חן ע"י גלית וואס הבעה"ב שיקען קויפין נישט בייא דיא וואס קויפין פריהער און ברענגען דער נאך לבעה"ב יהיה מי שיהיה:

גם נתברר לנו כמה מכשולים ממוכרי אוזות שחוטות שמכרו אסורות בחזקת כשרות. ע"כ מזהירים אנחנו ג"כ באזהרה גדולה לכל אחב"י דפה מען זאל נישט קויפין בייא קיין שום מוכר אווזות קיין גאנז נור אז דיא גאנז וועט זיין גיחתומת בחותם שניתן לחשוחטים וכן אינזייקים זאלען ג"כ זיין גיחתמת בחותם אצל המוכרים **):

גם

*) דא עקא, דער גאנצער מכשול איז באמת ביז היינט, איבער דעם וואס פיל פערלאזען זיך אויף זייערע יחסנים פליישער, און זאגען „ביי איהם איז ניטא וואס צו שרעקען זיך, ביי איהם מעג מען נעהמען אן א הכשר אויך, איך נעם שוין ביי איהם א סך יאהרען". אבער מען איז שוין גוט דערגאנגען אז אויף דעם סמך איז טאקי דוקא ביי דיא יחסנים אין די געוועלבער שחוטי־חוץ מכל המינים, עס איז אויך זיך נישט צו פערלאזען אויף די עדות פון די מנקרים אין דעם. וויל זייא זענען אנוסים און נוגעים בעדותם, ודו"ל.

**) מיר האבען דא די גילעגענהייט פארלייגין דעם היזיגען יעצטיגען ב"ד יצ"ו. אז איבער די מכשולים וואס איז יעצט ווידער געווארען מיט די עופות דאס עס שעכטין פיל שוחטים שלא ברשות אין די קעלערס און עס ווערט געברייננט עופות פון דער גאנצער וועלט גיט וויסענדיג ווער די שוחטים זענען, וואלט יעצט אויך גלייך גיווען איינארדינגען עס זאל זיין בלאמבעס אויף יעדער עוף. און אלע וועלכע ווילען עסען א כשר שטיקעל עוף זאל געווארינט זיין נים צו קויפין קיין שום עוף סיידין עס זאל זיין אויף דעם בולעק א בלאמבע פון די שוחטים פון די שעחם הייזער.

גם איז כען מודיע אז יעדער אין דער היים זאל נזהר זיין אז ער שיקט שעחטין איין עוף זאל ער אנזאגין אז דער שליח זאל ניט גיין אין קיין אנדער ארט נור אין די גלאוונא יאטקעס וויל נאר דארט שטייען די שטאדט שוחטים, טאויב ער וויל קען ער אנזאגין אז ער זאל ברייגגען מיט א בלאמבע, די בלאמבע קאסט גאר ניט. אויף דעם עוף וואס האט געשאחטין א שוחט שלא ברשות ב"ד איז אויף איהם א שאלה.

בשוה כפי שיבואו עמו לעמק השוה. או שיקבל הרב מהשוב"ים סך שלשה רו"כ בכל שבוע ושבוע. ואז לא ישלמו לו להרב עבור השאלות שיפסוק להם. והברירה ביד הרב באיזה אופן ישלמו לו עבור טרחתו:

יב) **בכל** עת שיבוא הרב מנאָווידוואָהר לפעלצעוויזנא ידרוש מהשוב"ים להראות לו את סכיניהם הן קודם השחיטה הן לאחר השחיטה. אז מחויבים להיות סרים למשמעתו. וזאת יהי' עד שיתברר מני כנ"ל למי שייך ההשגחה על השוב"ים דפה. אם להרב מנאָווידוואָהר יען שכפר פעלצעוויזנא הוא בגליל שלו. או להבד"צ דעיר ווארשא אשר לפי דבריהם השגיחו עד כה בהשגחות השוב"ים וכימ"ש דפה:

יג) **ולפי** ראות עינינו צריך שיהי' פה עוד שו"ב א' חדש יען שהשחיטה פה רב מאוד עבור ד' שוב"ים. ויתנהג ג"כ כפי הסדר של השוב"ים בפה ותקנת הזביחה כנ"ל. והשו"ב החדש יתמנה פה עפ"י הרב מנאָווידוואָהר בהסכמת המו"ל מווארשא, כ"מו ר' יודיל סג"ל ור' פתחי' הארענגלאס שיחיו:

יד) **אם** אחד מהשוב"ים לא יקבל ע"ע התקנות וסדר הזביחה כנ"ל ויפרד א"ע מחביריו השוב"ים או אין רשאי לשו"ב חדש שיבוא לשחוט פה בשותפות עם השו"ב שילא להרוס האחדות ותקנות הזביחה כנ"ל:

טו) **אם** יעבור א' מהשוב"ים או החותם אפילו על דבר אחד מהדברים הנ"ל אזי יהי' מסולק מאומנתו לפחות על ששה שבועות בפעם הראשון ע"י המשגיח כנ"ל. ובפעם השני' יתפטר ממשמרתו וזאת יהי' עפ"י כנ"ל כפי שיגיע המשגיח לפני הבד"ל. וכ"ז בתנאי אם יהי' ע"ז רשיון הממשלה יר"ה. ובאעה"ח יום ב' חנא תרס"ה פעללעוויזנא:

שמעון דובער במו"ה אברהם ז"ל רב בשעדליק.
צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק והגליל.
שמואל שלמה בה"ר אברהם חונה בלוקאווא.

אזהרה גדולה, להסיר מכשול.

באשר נודענו כי רוב הוואָרשט הנאכל בערי מדינתנו נעשים בווארשא. וכן נודענו כי רוב הבשר הניקח לפאבריקי הוואָרשט בווארשא המה לא משחיטות בתי המטבחיים דווארשא העומד תחת השגחת הבד"צ דווארשא רק משחיטות בתי המטבחיים של חוץ לעיר בכפרים הסמוכים כמו פעלצעוויזנא. גראָכאָוו ועוד. אשר אין שם שום השגחה על השחיטות ובדיקות דשם. והנה בשנה העברת חיינו אנו הח"ם בתור ב"ד אודות בית המטבחיים דכפר פעלצעוויזנא הסמוך לווארשא. ונשתוממנו ונבהלנו מאד בהודענו את גודל המכשול והקלקלה בענין השחיטות ובדיקות דשם כי רבה העזובה. כי אין שם עליהם שום רב ומורה אשר יסורו למשמעתו. ובד"צ דווארשא אשר שמה על השוק יובא הבשר מתגוללים עמהם זה כמה אך אינם שומעים לקולם ואין בידם למחות מטעמים אשר אי אפשר לפורסמו. והנה עשינו אנו ח"ם פסק ב"ד ותקנות קבועות אשר ע"פ יתנהגו השוחטים והקצבים. ועשינו עליהם למשגיח קבוע הרה"ג דנאָווידוואָהר הסמוך לשם תחת חסות הבד"צ דווארשא. אולם עתה כבר גלגלו עמהם זה יותר מי"ב חודש והשחיטות דשם לא זו שלא נתקנה רק נתקלקלה עוד יותר ויותר. ע"כ מצאנו חובת לנפשינו להודיע ולהזהיר את אחב"י בכל ערי מושבותיהם בכל מקום שהם כל אשר איננו רוצה להתגאל בחשש נו"ט לבל יאכלו שום בשר וואָרשט ובשר מעושן הנעשה בווארשא עד אשר יהי' עליהם הכשר ותעודה על כשרותם מאת הבד"צ דווארשא יהי' מאיזה פאבריק בווארשא שיהי'. וזו אזהרה על הקונים סוחרי הוואָרשט בכל מקום שהם לבל יקנו מן הפאבריקין בלי הכשר. ועל הקונים האוכלים לבל יקנו עד אשר יראו להם הסוחרים ההכשר חתום מאת הבד"צ דווארשא הממונה על השחיטה והשגחת הבשר כשר שם. והכשר כזה צריך להיות בכל תיבת וואָרשט בפני עצמה. או אז יהי' ביד הב"ד להשגיח ע"ז שיהי' בכשרות ואז ידעו ב"י מה הם אוכלים. ויאכלו ענוים וישבעו ויהללו את ה'. ולמזהירי ולנזהר שלומים יתן ה' כמי נהר. וה' יסיר כל מכשול מדרך עמנו: היום יום ג' ט"ב כסלו שנת תרס"ז לפ"ק.

שמעון דובער במהרר"א ז"ל אבד"ק שעדליץ. צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק והגליל. שמואל שלמה בה"ר אברהם נ"י מונה בלוקאוואה.

הרב הגאון הגדול צ"ע מרן אליהו חיים מייזל הגאבד"ק לאדז כתב ע"ד הנ"ל מכתב ארוך. ומפני כי יארך הגליון. הננו מעתיקים בזה קיצור מלשונו הטהור הנצרך לתיקון הנ"ל:

כבוד כו' העומדים על משמרת הקודש לשמור דרך עץ החיים חיי עולם לגדור פרצת הדת בק' ווארשא יברכנו ה':

אלי שמועה כי באה תפלה כל לב איש הישראלי. קול קורא ולא יפסוק לאמר כי הבשר המובא מק' ווארשא בשר פיגול הוא בלי שום השגחת רבני העיר כו'. כל השומע כזאת תדאב לבו ונפשו. והנה אחר התו"ר נודעתי כי לא על שוחטי ק' ווארשא יצא הקול הזה רק על שוחטי האגפים אשר סביב לווארשא. ולאות אמת הגיעני פסק הרבנים הגאונים הצדיקים אב"ד דק' שעדליץ זצ"ל. ויבדלו לחיים הרבנים דק' לוקאווא ודק' פלונסק שיחיו. ושם מפורש נאמר כי מאגפי ווארשא יצא ויוצאים המכשולים האלו. אוי לנו שכך עלה בימינו. ובעוד הנני מצטער על קהילת ד' ק' ווארשא אשר שכניה מכשילים אותה התבוננתי כי גם לי בעצמי נוגעת הרעה הגדולה הזאת כי גם ללאדז מגיעים הדברים. יען כי בשר רב כו'. לזאת הנני לבקש מכבוד תורתם יעשו נא למען המצוה הרבה הזאת להציל רבים מאיסורי מאכלות אסורות ויראו אשר כל הבשר כשר כו' וכן הוואָרשטין המובאים משם לכאן יובא בתיבה והתיבה תהי' חתומה בחתימת המשגיח של ב"ד ובתוך מכתב ההכשר יהי' מבואר כמה וואָרשטין מונחים בה כו' ואעורר את כבודם להודיע לכל המקומות אשר ידעו כי מובאים לשם בשר וגם וואָרשטין מווארשא שיהיו נזהרים לבלי לקנות הבשר והוואָרשטין רק כשיהי' עליהם הכשר מאת הגאונים מורי הצדק בק' ווארשא הממונים על השגחת הבשר כשר שמה. וישלחו לשם העתק הפסב"ד מהגאונים דק' שעדליץ ז"ל ודעמי'. והנני כו' אור ליום ב' י"ג שבט תרס"ז לפ"ק:

אלי' חיים מייזל אב"ד דק' לאדז.

המוצאים לאור כנסת מחזיקי הדת' בווארשא

מן החובה על כל רב בעירו להזהיר על הדבר. ולצוות להדביק זאת בב"כ ובב"מ.